

Wat is dat: regie?

Wie een beetje geïnteresseerd is in dramatische kunsten weet dat er regisseurs zijn in soorten. Er zijn regisseurs als Alfred Hitchcock die bekend was om zijn perfecte en gedetailleerde voorbereiding van films, waarin beelden en beeldvolgorde al in zijn hoofd zaten voor het eerste beeld was geschoten. De acteurs waren weinig meer dan figuranten die in dienst stonden van wat hij op beeld wilde hebben. Bekend is ook de stroming in het drama waarbij de 'toneelmaker' veel beslissender is dan de acteursprestaties.

Daartegenover staat de regisseur, in opera, toneel en in film, die acteurs en hun talenten tot hun recht wil laten komen en hun het 'echte werk' laat doen: het zijn de acteurs en actrices die het resultaat bewerkstelligen. Ik beweer niet dat de ene regisseur beter is dan de andere; het gaat erom dat de term 'regie' op zichzelf nog weinig zegt. Beide benaderingen (en niet te vergeten: al wat daartussen zit) kunnen leiden tot fiasco en tot hoogstaand werk. Aan kunstenaars kan je in deze zin moeilijk eisen vooraf stellen.

In het openbaar bestuur wordt de term 'regie' en 'regisseur' steeds vaker gebruikt, overigens met dezelfde onzekerheid over aanpak en resultaat als in de dramatische kunsten. Dat is ook precies het bezwaar tegen het gebruik van zulk een poly-interpretabele term. In allerlei gevallen wordt in het bijzonder het gemeentebestuur tot regisseur gebombardeerd, zonder dat iemand nauwkeurig kan uitleggen wat dat betekent. De indruk is gerechtvaardigd dat zulk een term wordt gebruikt om de vraag naar duidelijker begrippen als bevoegdheid, verantwoordelijkheid en de vraag wie over de financiële middelen de beschikking krijgt te kunnen ontwijken. Maar, in het openbaar bestuur behoort over die begrippen geen onduidelijkheid te bestaan.

Natuurlijk, een behoorlijke organisatie van veel activiteit van het openbaar bestuur vergt de medewerking van maatschappelijke organisaties en instellingen, die hun eigen opdracht en verantwoordelijkheid hebben en die niet onder bevel kunnen worden gesteld. Vanuit een zelfstandige positie en vanuit eigen expertise moeten zij in staat worden gesteld tot medewerking en tot samenwerking met het openbaar bestuur, of dat nu het gemeentebestuur is of regering en parlement. Daarin is het openbaar bestuur – bij wijze van metafoor – een soort regisseur die weinig of niets bereikt zonder het talent en de ervaring van een aantal, vaak heel verschillende acteurs. Toch, ook daar moet vooraf duidelijk zijn wat regie wel en niet betekent. Moet duidelijk zijn, wie op welk moment beslist: omdat hij bij uitsluiting bevoegd is en/of over de portemonnee beschikt.

Gemeentebesturen komen steeds vaker in de situatie dat anderen zowel de bevoegdheid hebben als over de middelen beschikken, maar waarin 'de regie' (wat dat dan ook moge zijn) bij het lokale bestuur wordt gedeponereerd. Als het dan misgaat is er makkelijk een schuldige aan te wijzen, hoewel de instrumenten om een fiasco te voorkomen bij een diversiteit aan acteurs in bezit waren. Wij zouden zo langzaam aan moeten weten dat diffuse verantwoordelijkheid wel tot veel 'prettig gesprek' kan leiden in onze polder, maar zelden tot resultaat waarover adequaat verantwoording kan worden gegeven.

In het openbaar bestuur moet het woord 'regie' tot verboden term worden verklaard, tenzij nauwkeurig van tevoren vaststaat wat die term precies betekent en waaraan de regisseur precies kan worden gehouden. Aan juridische vaagheid heeft niemand iets: het openbaar bestuur niet en daarom de burger niet.